

## บทที่ ๕

### สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยกับ แนวคิดประชาธิปไตยต้นแบบ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นที่สำคัญในการศึกษาออกเป็น ๓ ประเด็น คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้นแบบ (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยต้นแบบ กับแนวคิดปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

สรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้คือ

ประชาธิปไตยต้นแบบ (Ideal Democracy) หมายถึง สังคมประชาธิปไตยแบบเสรี คือ สังคมที่ยอมรับความแตกต่าง ความขัดแย้งและการโต้แย้งกันบนพื้นฐานของสันติวิธี แนวคิดที่เคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยจะกลายเป็นมาตรฐานสากลสำหรับสังคมมนุษยชาติ และประชาชนทุกๆ ไปมีความรู้ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของปัจเจกชน อันได้แก่ความเสมอภาค เสรีภาพ และความเป็นพี่เป็นน้องกัน เช่น อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส

ประชาธิปไตยแบบไทย (Thai Democracy) หมายถึง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และมีหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๓ ประเภท ๑. ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนมาประชุมปรึกษาหารือ อภิปรายและตกลงกันในเรื่องสำคัญ ๒. ประชาธิปไตยโดยอ้อมแบบผ่านผู้แทน เนื่องจากประเทศมีประชาชนมาก ต้องแบ่งงานกันและจัดองค์กรอย่างซับซ้อน จึงมักใช้วิธีให้ประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นไปทำหน้าที่ ๓. ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม กำหนดด้วยตนเอง การผสมผสานทั้ง ๒ แบบแรก ประชาธิปไตยที่มีการใช้แพร่หลายในปัจจุบันคือ ประชาธิปไตยทางอ้อม ซึ่งสามารถแบ่งย่อยรูปแบบปกครองได้ ๓ รูปแบบด้วยกันคือ รูปแบบ

ประชาธิปไตยต้นแบบ มี ๓ ประเภท ได้แก่ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งมาจากเลือกของประชาชนเป็นตัวแทนทำหน้าที่ในรัฐสภา ประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี คือมีการแยกอำนาจนิติบัญญัติกับบริหาร ประชาธิปไตยแบบกึ่งรัฐสภาหรือกึ่งประธานาธิบดี ประธานาธิบดีอยู่ในฐานะประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร

หลักการของประชาธิปไตยต้นแบบ คือแนวคิดเรื่องกับสิทธิเสรีภาพที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีเสรีภาพที่สมบูรณ์ไม่จำกัด มนุษย์สามารถกระทำการได้ทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตน มนุษย์ทุกคนรู้จักกฎหมายธรรมชาติ สัญญาประชาคม (Social Contract) รัฐมีอำนาจอยู่อย่างจำกัด รัฐจะใช้อำนาจล่วงล้ำไม่ได้ เรื่องที่รัฐพึงให้ความสำคัญ กล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพมาแต่ดั้งเดิมก่อนที่รัฐจะเกิดขึ้น

แนวคิดเรื่องความเสมอภาค เป็นแนวคิดทางกฎหมายของหลักความเสมอภาค ที่มุ่งให้ความคุ้มครองประชาชนทางกฎหมายอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติโดยอ้างถึงหลักกฎหมายที่ว่า “บุคคลทุกคนเกิดมามีเสมอภาคกัน”

แนวคิดเรื่อง ภาราตรภาพ หลักการปกครอง หรือความรักในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นหลักการ นำไปสู่หลักการในเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบที่แต่ละฝ่ายจะต้องมีต่อกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน

พัฒนาการแนวคิดระบอบประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยของนครรัฐเอเธนส์คือความเสมอภาค กล่าวคือ พลเมืองทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องฐานะทางสังคมและทางการเงิน หรือกฎบัตรใหญ่ เป็นการเพื่อปฏิรูป การปกครองอังกฤษในขณะนั้น อันเป็นลวดทอนอำนาจของกษัตริย์ โดยให้กษัตริย์ประกันสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคบางประการของราษฎร ให้ยึดหลักกฎหมายไม่ให้ผู้ปกครองกระทำตามอำเภอใจได้

รัฐธรรมนูญ เป็นกฎข้อบังคับขั้นมูลฐานทั้งที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งที่เป็นกฎหมายและที่เหนือจากกฎหมาย ซึ่งใช้ในการบริหารประเทศ ในอดีตนั้นรัฐธรรมนูญเน้นการหลักประกันสิทธิเสรีภาพ

สถาบันทางการเมืองมีความสำคัญในการดำเนินการทางวิถีประชาธิปไตย เพราะเป็นส่วนหนึ่งและตัวขับเคลื่อนสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่แท้ ตลอดจนการถ่วงดุลอำนาจกันเอาไว้ ตามแนวปรัชญานี้ สังคมถือกำเนิดขึ้นมาเพราะความพยายามของมนุษย์ ที่จะสร้างและพัฒนาสถาบันต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขและบรรเทาปัญหายุ่งยากหรือข้อบกพร่องในการดำเนินชีวิตที่ไม่มีระเบียบแบบแผน สถาบันนิติบัญญัติมีหน้าที่หลักก็คือ การออกกฎหมาย ส่วนหน้าที่รองได้แก่

หน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแสดงเจตนารมณ์ของประชาชนและเจตนารมณ์ของตนเอง สถาบันตุลาการมีหน้าที่โดยตรงในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักกฎหมายของประชาชน ดังนั้นผู้พิพากษาซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในกระบวนการยุติธรรม

อำนาจและรูปแบบใช้อำนาจคือ อำนาจที่ประชาชนเป็นเจ้าของ แต่ในทางปฏิบัติประชาชนได้มอบหมายให้ตัวแทนเป็นผู้ใช้แทน ซึ่งเรียกว่า “รัฐบาล” มาบังคับใช้ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องไม่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตย

รูปแบบของประชาธิปไตยในสังคมไทย มีแนวความคิดแบบรัฐสภาคือ ให้มีรัฐสภาเป็นหลักในการปกครอง นอกจากทำหน้าที่พิจารณาบัญญัติกฎหมาย และเป็นตัวแทนแสดงเจตนารมณ์แทนประชาชนแล้ว ยังเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการคัดเลือกนายกรัฐมนตรี และควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล

หลักการของประชาธิปไตยในสังคมไทย เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพิ่มประเภทสิทธิและเสรีภาพให้มากขึ้นกว่าเดิม เพิ่มสิทธิในกระบวนการยุติธรรม แรงงาน สื่อมวลชน เป็นต้น ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพง่ายขึ้นกว่าเดิม มีการแบ่งหมวดหมู่ของสิทธิและเสรีภาพให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนอ่านและเข้าถึงรัฐธรรมนูญได้โดยง่าย ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพมีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองอย่างชัดเจน

พรรคชนะเกี่ยวกับความเสมอภาค ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนดังนี้ มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเทียมกัน

พัฒนาการแนวความคิดประชาธิปไตยในสังคมไทย มีอิทธิพลแนวความคิดชาวตะวันตก ทำให้สยามประเทศต้องเร่งเปลี่ยนแปลงการบริหารภายในประเทศ โดยเฉพาะในรัชกาลที่ ๔ - ๕ ก่อนที่จะมีการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ กระแสการเรียกประชาธิปไตยเริ่มเห็นชัดเจนในรัชกาลที่ ๕ - ๖ พอถึงรัชกาลที่ ๗ ทรงเปลี่ยนแปลงการระบอบการปกครองประเทศจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย แนวความคิดคือ การต้องการสิทธิ ความเท่าเทียมกัน

รัฐธรรมนูญไทยเป็นลายลักษณ์อักษร มีความคิดที่ว่า มุ่งที่จะแก้ไขปัญหา ได้แก่ การคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ สถาบันทางการเมือง มีความสำคัญมากต่อขับเคลื่อนการทำงาน บริหารงานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประเทศไทยปกครองด้วยระบบรัฐสภา ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดหลักการแนวความคิดการปกครองการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย ดังบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ถ้ากล่าวถึงความหมายประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยแบบไทยแล้ว มีความหมายเหมือนกัน คือ ประชาธิปไตยที่มีประชาชนเป็นองค์อธิปัตย์ ประชาชนเป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศ ความหมายประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยแบบไทย มีความเหมือนกันคือ หลักพื้นฐาน การให้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความหมายประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยแบบไทย จะกล่าวในรูปการปกครองมีความเหมือนกัน เช่น การบริหารบ้านเมือง เป็นต้น ความหมายประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยแบบไทย จะกล่าวในรูปแบบปรัชญาก็มีความเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เป็นต้น ความแตกต่างความหมายประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยแบบไทย ถ้ากล่าวถึงเงื่อนไขมีความแตกต่างกัน เรื่อง เศรษฐกิจ และสังคม

รูปแบบประเทศอังกฤษเป็นประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีพระมหากษัตริย์ทรงประมุข มีนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าผู้บริหารประเทศชาติ ประเทศอังกฤษมีสภาสูง และสภาล่าง และประเทศไทยวุฒิสภาหรือสภาสูง (สว.) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ประเทศฝรั่งเศสเป็นประชาธิปไตยแบบปฏิวัติ และประเทศไทยปฏิวัติ ความแตกต่าง รัฐนครเอเธนส์ เป็นประชาธิปไตยโดยตรง คือประชาชนเข้ามามีเข้าร่วมในสมัชชาโดยตัวเอง แต่ประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยโดยอ้อม หรือตัวแทน ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี ประเทศฝรั่งเศสเป็นประชาธิปไตยแบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา ส่วนประเทศไทยเป็นแบบรัฐสภา ประเทศอังกฤษเป็นประชาธิปไตยแบบวิวัฒนาการ ส่วนประเทศไทยมีประชาธิปไตยแบบปฏิวัติ รัฐบาลแบบประธานาธิบดี รัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกรัฐสภาในเวลาเดียวกันไม่ได้ แต่รัฐบาลแบบรัฐสภานายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำฝ่ายบริหารและเป็นผู้ในรัฐสภาในเวลาเดียวกัน การปกครองระบอบประธานาธิบดีคือประธานาธิบดีกับรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคที่มีเสียงข้างมาก แต่การปกครองในระบอบรัฐสภานายกรัฐมนตรีต้องเป็นพรรคฝ่ายข้างมาก

มูลฐานของประชาธิปไตยต้นแบบและประชาธิปไตยไทยมีความเหมือนกันคือ การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของปัจเจกชน อันได้แก่ความเสมอภาค เสรีภาพ และความเป็นพี่น้องกัน ความแตกต่างหลักความภราดรภาพในสังคมไทยน่าจะมีมากกว่า อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมไทย มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น

มีความเหมือนกันคือ ประชาธิปไตยในฝรั่งเป็นแบบปฎิวัติ ส่วนประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยแบบปฎิวัติเช่นกัน สาเหตุการของปฎิวัติที่มีความเหมือนกันคือ สถาบันที่มีอำนาจการบริหาร ไม่สามารถควบคุมเรื่องเศรษฐกิจ ตลอดจนเรื่องสิทธิ แนวความคิดของปัญญาชนในสมัยนั้นมีอิทธิพลต่อการปฎิวัติ ตลอดจนสื่อเช่น หนังสือพิมพ์ ความแตกต่าง ประชาธิปไตยอังกฤษแตกต่างกับไทย ระบบรัฐสภาไทยที่จัดตั้งขึ้นใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยไม่ยึดโยงกับสถาบันการปกครองดั้งเดิมของไทย ระบบรัฐสภาไทยจึงขาดรากแก้ว ประชาธิปไตยอังกฤษเป็นประชาธิปไตยแบบวิวัฒนาการคือค่อยเป็นค่อยไปไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ส่วนประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยแบบปฎิวัติ ก่อนที่มีการปฎิวัติ หรือเรียกร้องระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย คนอเมริกามีพื้นฐานการเข้าใจสภาวะธรรมชาติ (สิทธิ) มากกว่าคนไทยในสมัยนั้น (ก่อน ๒๔๗๕)

การตีความรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยมีองค์กรที่ทำหน้าที่คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนสหรัฐอเมริกาคือ ศาลสูงสุด (Supreme Court) เนื้อหาของรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยต้นแบบ กับรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยไทย มีข้อความเกี่ยวกับอุดมการณ์ โครงสร้างของรัฐบาล การแบ่งอำนาจ สิทธิส่วนบุคคล ที่เหมือนกัน ระบบพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้นแบบ และพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย เป็นระบบหลายพรรค ประเทศอังกฤษและประเทศไทยเป็นระบบสองสภา ความแตกต่าง รัฐธรรมนูญของอังกฤษ เป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากการวิวัฒนาการ ส่วนประเทศไทยกษัตริย์เป็นผู้พระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ปวงชน อังกฤษมีรัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณี ส่วนประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร พรรคการเมืองระบอบประชาธิปไตยต้นแบบจะเป็นผู้รวบรวมผลประโยชน์ของประชาชน ส่วนพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทยไม่ได้ทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์จากประชาชนอย่างแท้จริง

รูปแบบรัฐบาลที่ให้อำนาจกับรัฐสภา ของประชาธิปไตยอังกฤษ มีความเหมือนกับประชาธิปไตยไทย อำนาจและรูปแบบการใช้อำนาจของระบอบประชาธิปไตยต้นแบบ กับระบอบประชาธิปไตยไทยมีความเหมือนกัน ความแตกต่างรูปแบบรัฐบาลที่ให้อำนาจ ของประชาธิปไตยสหรัฐอเมริกาเป็นรัฐบาลแบบประธานาธิบดี มีความแตกต่างกับประชาธิปไตยไทย ที่เป็นรัฐบาลแบบรัฐสภา ประเทศสหรัฐอเมริกามีการแยกใช้อำนาจอิตีไทย ส่วนรูปแบบรัฐบาลแบบรัฐสภาไม่มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจ

## ๕.๒ ข้อเสนอแนะ

### ๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยต้นแบบ กับแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย เพื่อศึกษาความแตกต่าง ความเหมือน และหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ควรมีการนำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ไปเผยแพร่ทางวิชาการให้แพร่หลาย เพื่อให้สาธารณชนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการ รูปแบบการปกครองที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคต่อไป

### ๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

หลังจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยต้นแบบ กับแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ที่ผู้วิจัยได้เสนอเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังมีประเด็นอื่นๆ อีกมาก ที่ควรนำมาศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตยต้นแบบ กับหลักศาสนาต่างๆ อาทิเช่น พุทธศาสนา หรือกับแนวความคิดนักปรัชญา, ประชาธิปไตยกับนโยบายประชานิยม, ประชาธิปไตยกับธรรมาธิปไตย, ประชาธิปไตยกับธรรมิกสังคม, ประชาธิปไตยกับศาสนาอิสลาม ล้วนเป็นประเด็นที่น่าศึกษา